

Grožinio teksto analizės pagrindai

Lietuvių kalbos modulis 11-12 klasei

Pamokų skaičius: 1 pamoka per savaitę (11 klasėje iš viso 35 pamokos,
12 klasėje iš viso 34 pamokos)

Modulio paskirtis: mokyti suvokti ir analizuoti perskaitytą grožinį tekstą, atpasakoti jį žodžiu arba raštu, rasti ir atrinkti reikiamą informaciją ir panaudoti ją praktinėje veikloje; mokyti analizuoti įvairių rūšių ir žanrų tekstus; mokyti pasirinkti tinkamą skaitymo kryptį, analizuoti išorinę ir vidinę teksto struktūrą; plėsti ir turtinti žodyną; sieti skaitomus tekstus su asmenine patirtimi; ugdyti kūrybingumą, gebėjimą bendradarbiauti, laisvai bendrauti.

Didaktinės nuostatos: siekiama gilinti mokinių gebėjimus suprasti tekstą kaip “gyvą” organizmą, kaip visumą. Tai turėtų būti paprasta, bet ne primityvi teksto analizė, kuri skatintų mokinių norą skaityti su malonumu. Tai turėtų būti elementari pažintis su kūrinium, mokiniai tobulintų sąmoningo skaitymo įgūdžius, gautų kai kurių teorinių žinių: mokytųsi suvokti kūrinio temą ir pagrindinę mintį, apibūdinti veikėjus, juos įvertinti, suvokti elgesio motyvus, mokytųsi suprasti įvykių priežastingumą, nuoseklumą, skirstyti kūrinį dalimis, skirti pasakojimą, aprašymą, samprotavimą, aptarti kūrinio sandarą. Dalykas susideda iš dviejų dalių: teorijos ir praktikos. Tai lygiagrečiai su literatūra einantis mokymas. Šio modulio pagrindinis tikslas pagilinti ir įtvirtinti literatūros pamokų metu įgytas žinias.

Literatūros šaltiniai: D, Mickevičienė, H. Prosnikova Skaityti ir suprasti. Mokomoji priemonė 11-12 klasei, V., 2007; R. Rusteikienė, R. Šmitienė Teksto skaitymas ir suvokimas Visuotinės literatūros užduotys K., 2002; R. Rusteikienė, R. Šmitienė Teksto suvokimas ir kūrimas Užduotys aukštesniųjų klasių mokiniams K., 2006; Vida Lisauskienė Teksto suvokimo užduotys Pratybų sąsiuvinis 10-12 kl. V., 2002; Vida Lisauskienė Teksto suvokimo testai 9-12 kl.V., 2006; Lietuvių literatūros skaitiniai 1900-1940 11 kl. I dalis K., 1998; Teksto skaitymo ir suvokimo testai V- VII klasei/ A. Siniuvienė, Ž. Siniuvienė,- Presvika,- 2003; Teksto skaitymo ir suvokimo testai VIII klasei/ A. Siniuvienė, Ž. Siniuvienė,- Presvika,- 2004.

Vertinimas: Vadovaujamosi mokyklos ir mokytojo parengta vertinimo sistema, siūloma derinti diagnostinį ir kaupiamąjį vertinimą atsižvelgiant į darbo formas, pamokos uždavinius, mokinių galimybes. Galimas apibendrinamasis vertinimas baigus etapą. Numatyti kontroliniai testai įvertinami pažymiu. Kitų vertinamų darbų vertinimo kriterijus numato mokytojas ir su jais iš anksto supažindina mokinius.

Etapo mokymosi trukmė, uždaviniai, laukiami rezultatai	Vertinimas	Pastabos
Įvadas (1 pamoka)		
<p>Mokiniai susipažins su modulio turiniu, programa dvejiems mokslo metams, veiklos sritimis, vertinimu, literatūros šaltiniais. Aptars, kuriai veiklos sričiai mokiniai norėtų skirti didesnę dėmesį, kokiems gebėjimams ugdytis reikėtų daugiau užduočių, ką, jų nuožiūra, derėtų įtraukti į mokymosi procesą.</p>		
Teoriniai grožinio kūrinio nagrinėjimo aspektai (8 pamokos)		
<p>Susipažinę su pagrindiniais grožinio kūrinio nagrinėjimo aspektais, prisimins pagrindines grožinio teksto savybes; suvoks grožinio teksto daugiareikšmiškumą; žinos, kaip palyginti tekstus ir kokios būna grožinių kūrinių interpretacijos. Prisiminę teorinius grožinio teksto nagrinėjimo aspektus, gebės savarankiškai atlikti testą.</p>	<p>Teorinių aspektų supratimo testas</p>	<p><u>Rekomenduojami teorinės dalies aptarimo aspektai:</u> <i>Literatūrinė komunikacija (autorius-tekstas-skaitytojas). Autorius, tekstas ir kontekstas (kultūros, literatūros, istorijos, socialinis). Grožinio teksto savybės (rūšis, žanras tipas). Grožinio teksto daugiareikšmiškumas. Teksto analizė ir vertinimas (kritika). Tekstų lyginimo pradmenys. Grožinių kūrinių interpretacijos teatre, kine, dailėje.</i></p>
Teksto analizės ir interpretacijos etapai (skaitymo ir rašymo veikla) (50 pamokų)		
<p>Skaitydami tekstus, taikys įvairias teksto suvokimo strategijas; bandys savarankiškai ar mokytojui padedant išsikelti skaitymo hipotezes, jas patikrinti.</p> <p>Žinos, kokia yra autoriaus ir teksto vieta kontekste (kultūros, literatūros, istorijos, socialiniame).</p> <p>Praktiškai nagrinėdami tekstus, bandys atpažinti teksto savybes (rūšies, žanro).</p> <p>Mokysis pasirinkti skaitymo kryptis (analizuojamos temos, problemos).</p> <p>Mokysis analizuoti teksto struktūrą (išorinę ir vidinę) : teksto grafinių pavidalą, kompoziciją, komunikacinę situaciją (skaitytojo ir adresato santykį), vaizduojamąjį pasaulį (erdvė, laikas, veikėjai ar lyrinis subjektas, siužetas, vyksmas) ir kalbinę jo raišką.</p>	<p>Rašytiniai (literatūrinis rašinys, recenzija, atsiliepimas ar nuomonė) ir sakytiniai (pokalbis, diskusija) teksto analizės, interpretacijos vertinimo žanrai.</p>	<p><u>Rekomenduojami tekstai:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Lygiagrečiai su literatūros kursu nagrinėjami grožiniai kūriniai ar kūrinių ištraukos. Kiti, pedagogo nuožiūra, parenkami grožiniai tekstai ar ištraukos, pvz.: <i>B. Pūkelevičiūtė. Aštuoni lapai (ištrauka)</i> <i>H. K. Andersonas. Mergaitė su degtukais (ištrauka).</i> <i>R. Brėdberis. Pienių vynas (ištrauka).</i> <i>F. H. Bernet. Paslaptingas sodas (ištrauka).</i> <i>J. Biliūnas. Dobilų kuokštelė (ištrauka).</i> <i>A. Vaičiulaitis. Mamos Marcelės sūris.</i> <i>O. Milašius. Saulėgraža.</i> <i>E. Liegutė. Angelė.</i> <i>B. Radzevičius. Nuskriausta vaikystė</i>

Apibendrins teksto temą, problemą, idėjas , vertybes.

Mokysis vertinti tekstą.

(ištrauka).

Š. Ragana. Vyšnios (ištrauka).

J. Biliūnas. Nakties šmėklos (ištrauka).

P. Coelho. Veronika ryžtasi mirti (ištrauka).

J. Grušas. Gera širdis (ištrauka).

V. Železnikovas. Baidyklė (ištrauka).

N. Lechleitner. Motina.

H. H. Bloomfeldas. Dušimtasis

apkabinimas.

B. Vilimaitė. Rojaus obuoliukai. Benamis

(ištrauka).

A. Lindgren. Mijo, mano Mijo.

A. Lindgren. Ronja plėšiko duktė.

J. I. Kraševskis. Kunigas.

D. Urnevičiūtė. Stiklinis namas (ištrauka

apie Algytę).

D. Urnevičiūtė. Stiklinis namas (ištrauka

apie Virgį).

O. Wilde. Žvaigždės vaikas.

Italų pasaka. Naujas sijonas.

S. Lagerlof. Portugalijos karalius.

Uždraustas vaisius.

S. Lagerlof. Liovenšioldų žiedas.

K. Boruta. Baltaragio malūnas (ištrauka).

A. Lindgren. Mijo, mano Mijo (ištrauka).

U. Stark. Ištižėliai ir pramuštgalviai.

T. Jansson. Pasakojimas apie nematomą

vaiką..

M. A. Korch. Flintės sūnūs (ištrauka).

Laiko rezervas (10 pamokų)